

Nové výukové metody a využití ICT při realizaci školního vzdělávacího programu na základních a středních školách Jihočeského kraje, reg. číslo projektu: CZ.1.07/1.3.06/01.0026

Projekt je zaměřen na vzdělávání pedagogických pracovníků základních a středních škol Jihočeského kraje. Cílem projektu je zvýšení znalostí a dovedností cílové skupiny při práci s informačními technologiemi. Především jde o zvýšení dovedností práce s ICT při vytváření a volbě programů vhodných pro výuku v předmětech, které přímo s ICT nesouvisí. Partneři v projektu jsou Střední škola podnikání v Českých Budějovicích a Biskupské gymnázium v Českých Budějovicích.

Jednou z klíčových aktivit projektu je „Příprava a tvorba výukového programu, metodik, PC programů“. V rámci této aktivity je realizováno pilotní ověření a výuka 19 akreditovaných vzdělávacích kurzů. Na pilotním ověření se podíleli jednotliví tvůrci metodik, lektori i jednotlivé podpořené osoby. Výstupem této klíčové aktivity jsou vytvořené metodiky ke všem kurzům, které jsou k dispozici v elektronické verzi na CD. Dalším výstupem klíčové aktivity je PC program pro On line testování a PC program pro e-learning, který je v elektronické formě na CD předáván posluchačům kurzu. Posluchači tak mají možnost si program nainstalovat a využívat ve svých školách. Na adrese www.onlinetestovani.vrs.cz je vytvořeno prostředí pro PC program pro On line testování znalostí žáků. Do tohoto prostředí je zprovozněn samostatný aplikační program. Výuka ve vzdělávacích kurzech je realizována jak prezenční tak i distanční formou.

Další z klíčových aktivit projektu je „Výuka jednotlivých kurzů“. Po pilotním ověření programu následuje realizace výuky ve vzdělávacích kurzech. Součástí aktivity je i ověřování a činnost PC programů. Posluchači, kteří absolvovali jednotlivé akreditované vzdělávací kurzy obdrželi Osvědčení o absolvování vzdělávací akce. Dle zpětné vazby od posluchačů byla úroveň a srozumitelnost přednesu ve vzdělávacích kurzech

ohodnocena výborně; obsah přednášek byl ohodnocen velmi dobrý – výborný; využitelnost v praxi velmi dobrá a časový prostor věnovaný tématu za dostačující. Lektori ochotně odpovídali na dotazy posluchačů i po ukončení kurzů v závěrečné diskuzi. O spokojenosti cílové skupiny svědčí nejen zpětná vazba, ale i zájem uskutečnit některé kurzy na jednotlivých školách, kde cílová skupina působí. Rovněž byla ceněna dobrá spolupráce s organizátory, ochota řešit vzniklé problémy velmi rychle, např. přesun na období, které více cílové skupině vyhovovalo či přesun výuky na jednotlivé školy. V hodnocení kurzů cílovou skupinu se odrazila i ta skutečnost, že pedagogové mají různou úroveň vědomostí a znalostí s prací na PC a obsah kurzu nelze vždy konkrétně přizpůsobit úrovni posluchačů.

Na základě vyhodnocení efektivity propagace projektu z pilotního ověření jsme při propagaci výuky jednotlivých kurzů přistoupili na formu osobních návštěv na jednotlivých školách a aktivně jsme oslovovali přímo jednotlivé školy s konkrétní nabídkou kurzů a možnosti uskutečnit kurzy na jejich škole v navrženém termínu. V realizaci výuky vzdělávacích kurzů se také kladně odrazilo i provedené změny vzdělávacích kurzů, především rozšíření cílové skupiny, kdy se jich mohli zúčastnit jak pedagogové základních tak i středních škol.

O plánovaných aktivitách a výsledcích projektu je veřejnost informována prostřednictvím webového portálu www.granty.vrsers.cz či informacemi v denním tisku. Dále byly aktivity projektu propagovány formou osobních návštěv na základních a středních školách Jihočeského kraje, na propagačních akcích, např. na Výstavě „Vzdělání a řemeslo“, mezinárodní konferenci „Udržitelný rozvoj v evropských regionech“ a dalších. V rámci propagace projektu je v budově VŠERS, o.p.s. a u partnerů projektu trvale umístěna informační vitrina s informacemi o projektu, jednotlivých aktivitách, podpořených

osobách a kontaktních osobách. Členové realizačního týmu informovali o aktivitách projektu zástupce škol i odborné veřejnosti na pracovních workshopech a semináři, které byly realizovány v rámci projektu. Při těchto setkáních bylo zhodnoceno plnění jednotlivých aktivit, harmonogram projektu a zhodnocení již proběhnutých aktivit. V závěru projektu se uskuteční Konference zaměřená k problematice ICT ve vzdělávání.

Bc. Alena Kundrátová

Aktivity v rámci projektu

Úvodní seminář

Na začátku projektu proběhl dne 6. 5. 2009 úvodní seminář k propagaci projektu a jeho aktivit. Tato akce byla prvním setkáním realizátorů projektu, zástupců partnera, škol a dalších organizací.

Pracovní workshopy

V rámci projektu se realizovaly dva pracovní workshopy. Pracovní workshop proběhl dne 30. 6. 2010 ve Sporthotelu Barborka v Hluboké nad Vltavou a druhý workshop se uskutečnil dne 11.–12. 7. 2011 v hotelu Western, Přední Výtoň. Workshopu se zúčastnili členové realizačního týmu, zástupci řídicího výboru projektu a také pedagogové základních a středních škol Jihočeského kraje. Při workshopu bylo zhodnoceno plnění jednotlivých aktivit harmonogramu projektu, především těch aktivit, které se týkají vzdělávacích kurzů. Zúčastnění pedagogové byli seznámeni s aktivitami projektu a formou diskuze byly řešeny možnosti účasti jednotlivých škol na vzdělávacích kurzech.

Propagační akce k aktivitám projektu

V rámci realizace projektu členové realizačního týmu propagovali aktivity projektu na jednotlivých školách Jihočeského kraje. Zástupci škol projevíli zájem především o možnost realizovat akreditované vzdělávací kurzy přímo na jednotlivých školách.

V září 2010 se členové realizačního týmu účastnili výstavy „Vzdělání a řemeslo“ v Českých Budějovicích, kde propagovali aktivity projektu zástupcům škol i odborné veřejnosti.

V dubnu 2011 proběhla propagační akce projektu na mezinárodní konferenci „Udržitelný rozvoj v evropských regionech“, kterou pořádala VŠERS, o.p.s.

Konference zaměřená k problematice ICT ve vzdělávání

Program konference seznámí s průběhem vzdělávání v jednotlivých kurzech a s problémy, se kterými se realizátoři během projektu setkali.

Dále i s navrženými způsoby řešení a se závěrečnou zprávou. Na konferenci budou přizváni zástupci škol, měst, obcí, veřejné správy, představitelé vysokých škol a akreditovaných institucí MŠMT ČR, v jejichž náplni je vzdělávání a další vzdělávání pedagogů.

Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.
Oddělení projektů a grantů

pořádá

KONFERENCI k problematice ICT ve vzdělávání v rámci realizace projektu

„Nové výukové metody a využití informačních technologií při realizaci školního vzdělávacího programu na základních a středních školách Jihočeského kraje“,
registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.3.06/01.0026

16. prosince 2011 od 14.00 hodin
KD Slavia, České Budějovice

Bližší informace o konání konference obdržíte na e-mailu:
projekty@vrsers.cz

Přihlašovací formulář na konferenci je k dispozici na
<http://granty.vrsers.cz/dvppcb>

Možnosti financování činnosti základních a středních škol ze strukturálních fondů EU

Základní a střední školy často „pláčí“ nad možnostmi financování jejich činnosti. Otázka zní, zda ve školství je dostatek financí či nikoli. Tak jako pohled do vlastního rodinného rozpočtu je relativní, neboť můžete mít peníze uloženy v bance, ale peněženka zeje prázdnou, tak i pohled do škol je bez hluboké analýzy stavu jen pohledem povrchním. Nechci jej proto posuzovat.

Za několik let, kdy se zabýváme projekty a granty financovanými z Evropského sociálního fondu, jsem však pochopila, že peněz je vcelku dostatek. Minimálně si rozpočet mohou školy vylepšit z různých projektů. Snadno se to řekne, ale hůře udělá. Znalost škol ohledně možnosti si tzv. rozpočet vylepšit je i přes zlepšující se úroveň stále nedostatečná. A nedivme se jim. Vždyť prvotním úkolem škol je vyučovat a vychovávat, nikoli se zabývat administrativní činností, která je s projekty spojena, a to jak při jejich tvorbě, tak i při jejich další administraci. Mnoho zajímavých nápadů zapadne, zůstane na půli cesty, peda-

gogové jsou znechuceni administrativní záležitostí. Že existují firmy, které na komerční bázi projekt vytvoří?

To je samozřejmě možné, ale má to některé nedostatky: firma nezná potřeby školy, do projektu jsou tak vloženy těžko splnitelné aktivity, které neřeší požadavky školy. Navíc školy jen těžko hledají fondy, z kterých mohou hradit přípravu projektu.

Jak tedy nalézt řešení z této situace? Jednou z možností je využít nabídky organizací, které mají zkušenosti se zpracováním projektů a jejich řízením, spolupracují se školami na nekomerční bázi a napomáhají školám řešit jejich potřeby. Do těchto aktivit se chce zapojit i Projektové středisko působící na Vysoké škole evropských a regionálních studií, o.p.s., které kromě dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nabízí i projekty vytvářené přímo pro jednotlivé školy. Například projekt „Relaxační terapie pro děti a mládež se specifickými potřebami“, kde se podařilo např. dovybavit školy pomůckami pro sportovní aktivity, hippo či

canisterapii. V rámci projektu Projektový manažer nabízíme bezplatně i poradenskou činnost školám při vzniku jejich projektů. Kromě řešení jednotlivých dotazů pomáháme i při zpracování monitorovacích zpráv či celých projektů. Úspěšně jsme školám pomáhali při sestavování projektů do prioritní osy 1. Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, do EU peníze školám i EU peníze středním školám. Naši poradci pomáhali zpracovávat i projekty do ROPu. Svoji poradenskou činnost chápeme jen jako jednu z aktivit, jíž chceme školám pomáhat, využíváme zároveň jejich zkušenost a vycházíme z ní při přípravě nových projektů, především těch, které jsou zaměřeny na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Spolupráce mezi jednotlivými školami a VŠERS tak probíhá k oboustranné spokojenosti a zároveň pomáhá šířit dobré jméno VŠERS i Evropské unie.

Mgr. Ludmila Půbalová

E-learning ve vzdělávacím procesu

Vývoj kolem nás se neustále mění, obzvláště však v oboru informačních technologií. Hlavní změny vidíme v nových nabízených možnostech, ve výkonu, ve funkcích atd. Samozřejmě se i vývoj dotýká pedagogické činnosti a rozšiřuje možnosti ve vzdělávání. Samotné využití moderních aplikací umožňuje například výuku přes celosvětovou síť internet, vytváření a prezentování probrané látky multimediálním způsobem, řízení samotné výuky, kontrolu činnosti, zpětnou reakci, vše ve smyslu zpřístupnit studentovi látku osobitějším způsobem.

Na Vysoké škole evropských a regionálních studií v rámci projektu **Nové výukové metody a využití informačních technologií při realizaci školního vzdělávacího programu na základních a středních školách Jihočeského kraje** je nabízen kurz **Využití e-learningu při distančním vzdělávání** formou prezenčního i distančního vzdělávání. Jedná se o výborný způsob zapojení informačních technologií do výuky. Kurz je i samotnou ukázkou funkcí, které jsou v rámci E-learningu často používány. Při přednáškách a poté i při distančním studiu je využíván Open source software (tzn. software s otevřeným kódem a s možností jeho úpravy při dodržení určitých podmínek) Moodle [čte se můdl].

Než se pustíme do popisu obsahu kurzu vysvětlíme si dva základní pojmy E-learning a Moodle. **E-learning** je pojem, který je již delší dobu skloňován ve všech pádech. Jeho samotné využití nalezneme například ve velmi medializované státní maturitě v České republice. Konkrétně byl použit jako základní způsob při vzdělání a zpětném hodnocení učitelů při absolvování kurzů pro zadavatele, hodnotitele a školní komisaře. E-learning jednotnou definici nemá, proto pro objasnění tohoto širokospektrálního výrazu použijí formální definici od Moenga B. z článku *IBM tackles learning in the workplace* z roku 2004, dostupné

na adrese <http://www.itweb.co.za/index.php/>: „E-learning je použití inovativních technologií a výukových modelů pro transformaci možností jednotlivců a organizací vyžadující nové aspekty a přístup ke znalostem“. Z definice si lze vyvodit, že se jedná o didaktickou metodu, která má svoji strukturu a ke svému provozu vyžaduje počítačovou síť. **Moodle** je zkratka pro **Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment** (Modulární objektově orientované dynamické prostředí pro výuku). Můžeme ho charakterizovat jako webovou aplikaci pro tvorbu výukových systémů a elektronických kurzů na internetu. Jedná se o výborný program zcela zdarma, který byl použit při již zmiňovaných státních maturitách v České republice, při vzdělávání zadavatelů, hodnotitelů a školních komisařů. Je využíván od základních škol až po univerzity v celém světě. Patří mezi nejrozšířenější systémy v této oblasti. Mezi standardní možnosti, které Vám Moodle nabízí, patří:

- vkládání studijních elektronických materiálů v různých podobách,
- diskusní fóra,
- odlišné druhy úkolů pro studenty kurzu,
- automaticky vyhodnocované testy, kde lze využít širokou škálu forem otázek, která se každou novou verzí rozšiřuje,
- Wiki, slovníky a ankety.

Výborně lze využít na školách v kombinaci se standardní výukou. Učitelé mohou vytvořit multimediální materiály, které napomáhají studentům k učivu. Současně učitel může využívat různé způsoby úkolů a testů, které lze např. formulovat ve stylu státních maturit, proto by **výuka v kombinaci s e-learningem na Vaší škole neměla chybět.**

Nabízený kurz v prezenční formě je situován do učeben VŠERS nebo v učebně, dle požadavku uchazečů. Obsah je rozdělen do šesti základních částí:

- obecný úvod do problematiky e-learningu,
- základní nastavení Moodle,
- založení kurzu a jeho správa,
- vkládání a správa elektronických materiálů
- vkládání a správa testů
- správa dalších činností.

Struktura kurzu není pevná a lze ji libovolně upravit dle požadavků zájemců. Jako další sekci lze zařadit např. instalaci Moodle na vlastní osobní počítač. Seminář pokračuje i po prezenční formě, kdy je Vám k dispozici lektor, který reaguje v rámci online kurzu. Uchazeči vše testují v připravené cvičné verzi s plnými právy a poté své znalosti mohou aplikovat v ostrém prostředí své aplikace. Bližší informace získáte na adrese cizek@vsers.cz.

Mgr. Vladimír Čížek

Mediální komunikace a mediální výchova

Mediální komunikace představují v současné moderní společnosti velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Problém sdílené informovanosti, chápání souvislostí, reflexe vlastního postavení a sdílení hodnotové orientace se pro moderního člověka stávají základní podmínkou uplatnění jednotlivce a jeho zapojení do společnosti. Média vstupují do soukromého života jedince a vnášejí do něj nebyvalou měrou veřejný rozměr, sdílený s ostatními. Současně se v našich podmínkách podílejí na formování podoby veřejného života společnosti, a vnášejí do něj řadu prvků ryze intimních. Soukromá i veřejná sféra (tedy i celá oblast školství) spoluurčují to, jak se média chovají.

Schopnost zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, se stále více rovná schopnosti zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z médií, včetně všech „nových“ elektronických. Při tom sdílení, která jsou médiím nabízena mají velmi nestejnorodí charakter, a jejich předkládaná podoba je výsledkem řady vlivů a postupů, jež zůstávají těm, jimž jsou tato sdílení určena – skryty. Jejich správné vyhodnocení proto vyžaduje značnou a včasnou průpravu - **ME-DIÁLNÍ VÝCHOVU**. Ministerstvo školství ČR, na základě stávající zkušenosti zařazuje mediální výchovu jako inovační prvek všeobecného vzdělávání v rámci kurikulární přestavby. Domníváme se, že povinností vysokých škol a fakult připravujících učitele je dobrá příprava jejich absolventů i v této závažné oblasti. Mimo jiné i proto, že mediální výchova má velký vliv na chování jednotlivce i společnosti, a na životní styl. Také na politické rozhodování, o němž se stále častěji hovoří jako „medializovaném“, a proto jsou s fungováním médií ve společnosti spojovány nejrůznější věci, či méně oprávněné naděje i obavy. Stále platí, že média jsou ve vzájemné interakci s dalšími společenskými institucemi. Jsou součástí vývojových trendů ekonomických, globalizačních, technologických aj. Mediální výchova se musí opírat o základy politologie,

historie, kulturní studia i lingvistiku se sémiotikou. Studium mediální výchovy je ve slovenském prostředí – mladé. Proto by se mělo opírat nejen o teorie, ale i o pedagogická působení, která by měla přispět k posílení mediální gramotnosti mladé generace, a její další smysluplné působení na vzdělávané subjekty jejich pedagogické i společenské interakce, ale také o zahraniční komparaci, aby objektivizovaná mediální výchova byla schopna objektivního odrazu a přínosu na evropské úrovni (Rakousko: „Nařízení o mediální výchově – Grundsatzlerlass Medienziehung 1994 – má navodit kritické, reflexivní a zodpovědné využívání mediálních prostředků. Stává se součástí všech předmětů a nadpředmětového projektového vyučování, převládají zde mediální kompetence. Německo: BLK-Bund Länderkommission für Bildungsplanung und Forschungsförderung 1995 Požadavky smysluplného výběru a využívání mediální nabídky).

Tuto situaci přesně vystihl Josef Turka z Annenberg School for Communication: „Být vzdělaným jedincem znamená uvědomovat si, jak vzniká prostředí, v němž se pohybujete. A média jsou pro nás tak důležitým prostředím, že si nejde představit někoho, kdo by se nechtěl s nimi blíže seznámit.“

Většina pedagogů chápe mediální výchovu jako formu pedagogického usměrňování receptivního a aktivního kontaktu dětí a mládeže s různými druhy médií a jejich produkty, a vítá zařazení Mediální výchovy jako inovačního prvku všeobecného vzdělávání v rámci kurikulární přestavby. Odpovídá to evropským podmínkám i realitám v některých evropských zemích (Doporučení Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 1466/2000). Fakulty, které se zabývají vysokoškolskou přípravou učitelů jsou tak postaveny před skutečnost, že bude třeba připravovat své absolventy i pro výuku mediální výchovy. Stejně tak formou kurzů, přednášek, kolokvií a mimořádnými formami vzdělávání (on-line, e-learning) seznamovat odbornou i laickou veřejnost s danou problematikou, a nebezpečím negativního vlivu masově-komunikačních prostředků na mládež. Je samozřejmé, že školství jako takové nemůže s mediální výchovou zůstat osamocené. Kromě státu a jeho legislativních nástrojů je to mediální výchova v rodině. Obavy z toho, jak mohou jednotlivá média ovlivňovat děti se vyskytují od chvíle, kdy byla jednotlivá média vynalezena. Tyto obavy se stupňují spolu s tím, jak se zrychluje technologický vývoj. Děti se stávají při konzumaci médií stále méně závislými na rodičích a dospělých obecně. Mnoho rodičů odkládá mediální výchovu svých dětí, protože se domnívá, že jejich potomek je ještě příliš malý, médiím a mediálním obsahům ještě

nerozumí, a proto nemohou na něho mít žádný, tedy ani negativní vliv. Tato domněnka je ovšem mylná (Jan-Ume Rouge velmi přesně popsal a rozdělil toto vnímání do čtyřstupňové škály podle psychické vyspělosti dětí). Je třeba připustit, že média, i když jim nepřikládáme ústřední význam patří ke každodennímu životu, jsou součástí obecné kultury a děti, které žijí v harmonickém a fungujícím rodinném prostředí se dramatickými výjevy v médiích, které jim pomáhá zvládat celá rodina, připravují na obtíže skutečného života. Zažívají očistné katarze a vyzrávají. V tomto ideálním případě by školám pak zbývalo navázat a vytvářet schopnosti úspěšného zapojování do mediální komunikace, jako jedné z podmínek socializace jedince.

Tolik frekventovaný pojem – mediální gramotnost – má dva základní rozměry. Znalostní a dovednostní. Výbavu jedince by pak mělo být osvojení si poznatků a jejich aplikace. Schopnost zdravé analýzy předkládaných sdílení, dobrá orientace v mediálních obsazích až po saturaci nejrůznějších potřeb od získávání informací až k smysluplnému naplnění volného času. Současná mladá generace je velmi náchylná k fascinaci z nabízených mediálních obrazů, ztotožnění se s nimi, a bohužel i často k aktivní nápodobě. Problematiká je překotně se rozvíjející komunikace v této oblasti (verbální i nonverbální) Změna textových informačních toků, a jazyku dorozumívání (Chat, SMS, mail), vyvíjející se ne vždy v souladu s lingvistikou, literární teorií, poetikou, či estetikou a filosofickou analýzou jazyka. Únik do virtuální reality v oblasti počítačových her, s morálními mementy, kdy vražda na obrazovce není vraždou, krev jsou přece jen bity a bajty co se míhají před očima. Patologická závislost, a někdy i výše zmiňovaná nápodoba pak zvyšuje křivku kriminality mládeže. Je samozřejmě úkolem nejen školství vytvářet aktivní celospolečenské prostředí pro zdravý vývoj mládeže. Domnívám se, že zpřístupnění mediální výchovy v kontextu mediálních komunikací studujícím učitelství, a zprostředkovaně i odborné a laické veřejnosti se stává opravdovou nutností.

prof. PaedDr. Gabriel Švejda, CSc., dr.h.c.

Interaktivní? Interaktivita? Kudy vede cesta?

Nejenom interaktivní tabule se začaly v několika posledních letech objevovat na základních školách jako houby po dešti. S dodávkami interaktivních technologií vzrostl i zájem z řad pedagogů o školení v práci s těmito technologiemi. Největší zájem je samozřejmě o práci s interaktivními tabulemi. VŠERS mě oslovil s požávkou po školeních v rámci projektu Nové výukové metody a využití informačních technologií při realizaci školního vzdělávacího programu na základních a středních školách Jihočeského kraje a tuto nabídku jsem rád přijal, zejména proto, že se touto problematikou zabývám již řadu let, aktivně se účastním setkání lektorů a dalších školení, na kterých si sám snažím rozšiřovat své obzory v tomto netradičním způsobu výuky. Školy jsou vybaveny různými typy interaktivních tabulí, proto se nezaměřuji pouze na jeden druh této tabule, ale nabízím pedagogům výuku na různých typech tabulí bez ohledu na použítou technologii (ovládání prstem či perem).

V tomto článku se pokusím předat několik myšlenek ze školení, kterých jsem za poslední léta lektoroval již několik desítek, možná jsem již překročil i magickou stovku.

Pokaždé se nabízí otázka, co je to vlastně interaktivní?

Definice je celá řada, ale pro mě s odstupem doby asi vítězí ta, která hovoří o vtažení žáka do procesu výuky netradiční formou. Poznal jsem spoustu kolegů, kteří považují za interaktivní výuku práci s interaktivní tabulí. Proč? Asi proto, že se nabízí slovíčko interaktivní již v názvu této pomůcky. Ano, tabule je pouze pomůcka, která dokáže výuku oživit, zatraktivnit, ale bez kvalitního učitele, který dokáže tuto techniku řádně ovládat, je tabule pouze drahou projekční plochou, na kterou promítá své, těžce časem zaplacené, výukové materiály. Čas bývá i nejčastější překážkou učitele, který je postaven před hotovou věc, kdy má začít interaktivní tabulí používat. I při školeních se setkávám s názory kolegů, kteří lomí rukama při pomyslení, že po prvním kurzu, který absolvují, budou sami vyrábět výukové materiály minimálně na úrovni, kterou viděli např. v mých přípravách. Proto jsem přišel na zajímavou myšlenku, a zkusím jim osvětlit, jaké by měly být dovednosti, jež mají zvládat, při určitém stupni zručnosti práce s interaktivní tabulí. Pokaždé tedy v úvodu školení kreslím tzv. „Korousovy magické kruhy“.

Začínám prvním, úplně malým kroužkem, někdy jej nazývám hráškem, jenž symbolizuje dovednosti toho, kdo obvykle ještě žádným školením neprošel a interaktivní tabulí využívá obvykle jako drahou projekční plochu, na které promítá žákům obrázky, videa nebo krátké texty či úryvky z učebnice nebo i z jiných zdrojů. Velmi často zde ovšem narážím na problém běžné práce s osobním počítačem. I když většina učitelů měla v minulosti možnost absolvovat celou řadu školení, minimálně na základní obsluhu počítače (někteří ještě pamatují školení SIPVZ, kterých jsem se účastnil též jako lektor i spolutvůrce), setkávám se s názorem, že počítač zvládají, i když někdy je opak pravdou. Právě interaktivní tabule a školení, která se provádí, již předpokládají vcelku slušnou znalost práce s počítačem, textovým editorem a bezpochyby také s internetem. Snažím se tedy apelovat na kolegy, aby se práci s počítačem snažili dohnat. Celá řada školicích středisek stále nabízí kurzy s různou úrovní výstupních dovedností a kromě běžně dostupné studijní literatury jsou k dispozici též e-learningové kurzy nebo grantové projekty. Vždyť mě samotnému by nebylo nejlépe, kdybych stál před počítačem s vědomím, že žáci toho vědí mnohem více o práci s počítačem než já, a navíc bych se chtěl vyhnout nepřijemné situaci, při které bych dal žákům najevo, že tyto základní úkony prostě nezvládám. Nutnou dovedností učitele, který se s tabulí snaží

teprve seznamovat, by tedy měla zvládnutá běžná práce s osobním počítačem.

Následuje druhý kruh, který je kolem tohoto prvního a je samozřejmě větší. Větší už jen proto, že učitel na této úrovni práce s interaktivní tabulí má již mnohem více dovedností a je na něj tím pádem kladeno i více úkolů. Hlavním pokrokem je, že začíná interaktivní tabulí využívat obdobně jako tabulí klasickou či keramickou. Obvykle tabule nabízí nástroje (např. popisovače či gumu), které umí do promítaného obrazu vkládat další poznámky nebo umožňují žákům reagovat na podněty učitele a realizovat své myšlenky přímo zápisem na tabuli. Zde se pomalu začínají rozšiřovat i možnosti využití interaktivní tabule oproti klasické. Napišeme-li cokoli na klasickou tabulí, poznámky ztratíme, jakmile tyto informace smažeme. Ať jsou to důležité myšlenky, příklady, řešení cvičení nebo i zkoušení u tabule. V případě interaktivní tabule existuje možnost všechny své zápisy uložit do počítače do výukového sešitu a kdykoli se k nim můžeme vrátit a žákům tyto informace vizuálně připomenout.

Další kruh je opět větší a obsahuje ty již dříve nakreslené. Zde se již setkáváme s pokročilejšími nástroji interaktivní tabule a začínáme tvořit své první výukové materiály. Prozatím nejsou nijak rozsáhlé, představují např. jen několik výukových listů s několika výukovými činnostmi, jež mají žáky aktivizovat. Učitel tabulí obvykle zapojuje do výuky na začátku či konci hodiny k zopakování či procvičení probírané látky. V tomto okamžiku vždy slyším obrovskou ránu, jelikož kolegům spadne skála ze srdce, když zjistí, že nemusí tabulí hned od začátku využívat po celou výukovou hodinu. Určitě zde platí, že méně je někdy i více, a spíše má převažovat kvalita nad kvantitou.

Přidáme ještě další kruh, se kterým se samozřejmě rozšiřují i dovednosti s tabulí. Výukové materiály jsou mnohem rozsáhlejší, práce s tabulí již hodně samozřejmá a postupně se učitel začíná inspirovat i u kolegů a vyhledává další zdroje, kterými by mohl své materiály obohatit a zkvalitnit. Do rukou se mu též dostávají interaktivní učebnice od různých nakladatelství, se kterými se postupně seznamuje a objevuje možnosti jejich

využití. V tomto okamžiku také zapojují do přípravy výukových materiálů i žáky, kteří si připravují různé referáty, mini-projekty či zajímavé problémové úlohy a ty se učí sami prezentovat.

Přikreslíme ještě další kruh. Ten bude symbolizovat ty, kteří již mají za sebou celou řadu výukových seriálů, svoji práci nabízí i dalším kolegům pro inspiraci a sdílejí ji na internetu.

Jelikož je proces vzdělávání téměř nekonečný, mohli bychom kreslit stále další a další kruhy. My však nakreslíme poslední, do

kterého zařadíme ty, kteří se postupně propracovali k roli pomocníka svých kolegů, jež se na něj s důvěrou obrací o pomoc v okamžiku, kdy sami potřebují pomoc v začátcích nebo by rádi zkvalitnili své výukové materiály. Do tohoto kruhu myslím patřím i já.

Nesmíme ovšem zapomenout, že každá dovednost práce s interaktivní tabulí si žádá pravidelné používání této technologie a samozřejmě i pravidelné vzdělávání a rozšiřování svých obzorů. Proto je velice důležité ukázat posluchačům cestu, kterou mají ještě před sebou.

Jedna z cest je i zapojování dalších technologií do výuky, jako jsou multimédia, video-konference, e-learning nebo např. odpovědní systémy. Tyto technologie jsou velmi inspirativní i pro učitele, kteří se v poslední době pustili do tvorby DUMů (digitálních učebních materiálů).

Mgr. Martin Korous

Využití interaktivních metod při výuce cizích jazyků

Seminář s názvem „Využití interaktivních metod ve výuce cizích jazyků“ je určen učitelům 1. stupně škol základních. Osvojení si alespoň jednoho cizího jazyka se stává v dnešní době naprostou nezbytností. Bez znalosti cizího jazyka stejně jako bez schopnosti pracovat s počítačem nelze si dnešní komunikaci se světem již představit. Tento fenomén se stal neodmyslitelnou součástí globalizace. Učitelé by tuto skutečnost měli přijmout za svou a postarat se o to, aby v takovém světě nastupující generace našich dětí obstály. Péči a lásku je třeba věnovat výuce jazyka mateřského stejně jako výuce jazyka cizího. Mají-li se děti /a nejen děti/ učit rády a přirozeně, musí je výuka bavit. Měla by být bohatá obsahem i formou. Příspěvkem vedoucím k obohacení výuky cizího jazyka je právě zmíněný seminář. Učitelé mají v jeho průběhu možnost teoreticky se seznámit a prakticky si vyzkoušet rozmanité techniky vedoucí k vytváření a rozšiřování slovní zásoby dětí, k prezentaci základních mluvnických jevů, k osvojování si poslechových a řečových dovedností. V semináři je představen soubor her, které si frekventanti zahrají a následně rozeberou a zhodnotí. Prezen-

tování je též soubor říkadel a písní spojený s pohybem, tancem či hrou na tělo, soubor textů a jejich dramatizace, soubor metod práce s textem a obrázky a v neposlední řadě je zahrnuta diskuse a trh výměny zkušeností a kontaktů. Myslím, že toto fórum je velmi potřebné a z poměrně vysokého procenta návštěvnosti těchto seminářů usuzuji, že učitelé se chtějí scházet, chtějí se dále vzdělávat, chtějí své hodiny obohacovat a že jim na kvalitě a pestrosti výuky skutečně záleží. Stávající seminář jim to umožňuje a požadavky učitelů jsou zde naplňovány. Je však třeba udělat další kroky. Máme tu velké množství teoreticky i prakticky vybavených učitelů, ale vyvstává otázka, jak dalece jsme schopni zařadit nově nabyté vědomosti a zkušenosti systémově do výuky tak, aby vedly k cíli nejvyššímu, tj. ke schopnosti reálně a beze studu či bloků komunikovat. Ze zkušeností totiž vyplývá, že náš systém výuky preferuje perfektní znalosti v oblasti mluvnice, jistou pozornost a péči věnuje poslechovým dovednostem a porozumění psanému textu, ale schopnosti řečové a komunikativní jsou stále na posledním místě. Řada českých studentů se stále tzv. stydí promluvit, raději se přímému rozhovoru s cizinci vyhýbá a schovává se za obrazovku počítače. Pojďme si v dalších seminářích nejen osvojovat nové techniky a metody práce, ale zkusme proniknout hlouběji do systému jako takového. Pojďme hledat způsob, jak hravou formou prezentovat učivo v rámci 45minutové hodiny. Pojďme hledat takové techniky, které nebudou určeny jen pro zájmové kroužky či jazykové tábory. Pojďme hledat techniky, které budou zařaditelné do naší dennodenní výuky a povedou k přirozeně žadající komunikaci.

Mgr. Marcela Haspeklová

Bezpečnost práce na počítači a Internetu, správa dat na počítači, zálohování

Bezpečnost práce na počítači a internetu je velkým problémem poslední doby. Tento problém se týká jak stránky morální, tak i stránky fyzické. Mnoho škol řeší otázku, jakým způsobem počítače ve školních sítích zabezpečit, jak zabezpečit a uchovávat data, jakým způsobem uchovaná data archivovat. Na tyto a další otázky získali učitelé během školení odpovědi.

Na školení byla přednášena tato témata: zabezpečení počítače, antivirové programy, spyware a antispyware, spam a rizika e-mailové pošty, ochrana dat proti zcizení a zneužití, zálohování – metody, časové harmonogramy, programy pro zálohování a zálohovací media, aktualizace operačního systému, aktualizace používaných programů, antiviry, firewall, hesla, bezpečná komunikace přes Internet, spam a spyware.

V rámci tohoto semináře byli učitelé seznámeni také s tématem kyberšikany. Kyberšikanu definujeme jako zneužití informačních komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy. Projevy kyberšikany mohou být různé – pomlouvání, zastrasování, urážení, zesměšňování nebo jiné ztrapňování (prostřednictvím e-mailu, SMS zpráv, v chatu nebo v diskuzi), pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následně zveřejňování s cílem poškodit zachycenou osobu, vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají či

ponižují konkrétní osobu. Problémem však je, že děti a mladí lidé za těmito projevy šikanu vůbec nemusí vidět. A protože nepoznají, že se jedná o šikanu, neví, jak se s ní vypořádat.

V průběhu školení byli učitelé mimo jiné obeznámeni s mediálně známými případy kyberšikany u dětí, s případy, kdy se stali obětí kyberšikany i učitelé.

Ač jsou počítačové znalosti učitelů na velmi dobré úrovni, školení bylo pro posluchače přínosem. Učitelé si rozšířili a prohloubili své

znalosti v přednášeném tématu. Důkazem jsou např. kladné ohlasy ve zpětné vazbě.

Všechna témata byla probírána velmi praktickým způsobem. Proto je učitelé uplatní nejen při výuce nejrůznějších předmětů, ale i v osobním životě. Zvláště téma kyberšikany. Které však nemá být návodem na nevhodné chování či odstrašující hrozbou, ale upozorněním na ochranu vlastní osobnosti a respektování druhých.

Ing. Jiří Nechvátal

ANKETA

Pohled pedagoga na současný systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Další vzdělávání bezesporu patří do učitelského vzdělávání jako celku. Souvisí však nejen s kariérem rozvojem pedagogů, ale i s rozvojem školy a s rozvojem společnosti obecně. Jak je v současné době vnímána problematika spojená s dalším vzděláváním pedagogů jsem se zeptala pana Mgr. Pravoslava Němečka, ředitele ZŠ a ZUŠ Bezdrevská v Českých Budějovicích.

1. Považujete nabídku vzdělávacích akcí pro DVPP za dostačující? Myslím si, že nabídka vzdělávacích akcí v rámci DVPP se v poslední době výrazně zlepšila. Je to zejména v důsledku realizace různých grantů ze strukturálních fondů EU, kdy se na tuto nabídku zaměřila řada institucí. A to je pro nás dobrá situace, protože většinou jsou vzdělávací kurzy nabízeny za velmi málo peněz nebo zdarma. To co nám chybí v celém vzdělávání je samotný systém. Systém DVPP musí však určit

Ministerstvu školství nebo nějaká jiná instituce k tomu pověřená, aby další vzdělávání jako systém opravdu efektivně fungovalo. V současné době si systémy DVPP vytvářejí školy samostatně. Někde na to mají peníze, někde na to peníze nemají. Chybí ale celková motivace, zejména finanční. Když to shrnu – jednoduše chybí kariéerní systém a na něj navázaný systém dalšího vzdělávání učitelů. To je to, co je obrovským problémem školství.

2. Které aktivity podle Vás nejvíce a neefektivněji podporují profesní růst pedagoga, případně kterou aktivitu byste v nabídce uvítali? A jaká vzdělávací témata – oblasti byste preferoval při těchto vzdělávacích akcích.

Já si myslím že, všechny oblasti jsou velmi důležité a nedá se říci, že něco budeme preferovat nebo nebudeme. Jsou však oblasti, které jsou ideální pro celé sborovny a jsou obecné pro všechny předměty. To znamená, že se toho zúčastní všichni nebo téměř všichni učitelé z dané školy. Například právě otázka využití informačních technologií. Ale je to celá řada dalších aktivit, které jsou specifické pro jednotlivé předměty nebo obory. Myslím si, že nabídka musí být různorodá a musí každému přinášet to, co potřebuje. Samozřejmě v této situaci preferujeme levné kurzy nebo kurzy zdarma, které proškolí nebo osloví, co největší množství učitelů, protože peněz na další vzdělávání je velmi málo.

3. Mají dle vašeho názoru, pedagogové (nejen vaší školy) zájem o svůj vlastní profesní rozvoj? Mohl byste identifikovat případné překážky, bariéry, které pedagogové vnímají v rámci svého profesního rozvoje.

Je to jako všude, je řada lidí, kteří se chtějí vzdělávat, kteří na sobě pracují a vidí profesní důležitost. Těch je, dá se říci, většina. Ale jsou učitelé, kteří si říkají, že vydrží s tím, co se naučili, a že se nepotřebují dál vzdělávat. Není jich mnoho, ale jsou. Já se domnívám, že zde chybí ucelený kariéerní systém, který bude podporovat a motivovat učitele ke vzdělávání a profesnímu rozvoji. A to je celá podstata věci. Nicméně musím říci, že většina učitelů se chce vzdělávat a pracuje na sobě.

Děkují za rozhovor panu řediteli Mgr. Pravoslavu Němečkovi.

Bc. Alena Kundrátová

Regionální tematika v environmentální výchově

Obsah příspěvku jak samotný název připomíná je zaměřen na krátké shrnutí informací využitelných v environmentální výchově na školách a v mimoškolních aktivitách. Stejný název má i kurz pro pedagogy základních a středních škol, který je jedním z mnoha zajímavých akreditovaných kurzů projektu, v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v rámci Jihočeského kraje.

Rok 2011 byl vyhlášen Organizací spojených národů (OSN) **Mezinárodním rokem lesů**,

jehož hlavním cílem je zdůraznit, jak důležité je hospodařit v lesích udržitelným způsobem a zajistit tak nepřetržitost plnění všech jejich funkcí a zároveň nezapomínat na přínos lesů pro současné i budoucí generace.

Mnoho akcí v centrech environmentální výchovy, ale i v samotných školách má letos tematické zaměření. Hlavní témata jsou především strom, les, lesní ekosystémy, rostliny a živočichové v lese, vztahy na různých úrovních a z různých uhlů pohledů a jiné. Pedagogové spolupracují a jsou klienty místních, krajských i národních sítí environmentálních center. Centra se o své klienty starají a zasilají jim informace a pozvánky k různým typům akcí. Tyto informace vyplynuly z diskusí účastníků kurzu Regionální tematika v environmentální výchově pořádaném Vysokou školou evropských a regionálních studií. Účastníci kurzu měli zájem o dění v regionu, např. se zajímali o odpadové hospodářství města, obce, kde sídlí jejich škola, o zapojování se samosprávy a státní správy do koncepcí udržitelného rozvoje kraje v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Taktéž byl zájem o nové výukové programy a brožurky nabízené středisky environmentální výchovy, o kontakty na od-

borníky, průvodce do národního parku, chráněných krajinných oblastí. Pedagogům vyhovoval způsob vedení kurzu i informace, které se dověděli a navzájem si vyměnili.

Za pozitivní efekt považují skutečnost, že mnoho z pedagogů se na nás nadále obrací a účastní se i dalších kurzů. Někteří z pedagogů zůstávají mezi sebou v aktivním kontaktu a společně zlepšují kvalitu environmentální výchovy a vzdělávání. Vytváření kontaktů, sítí a výměna informací je do budoucna velkou výhodou.

MVDr. Monika Půbalová

Zdravý životní styl adolescentů

V rámci projektu Nové výukové metody a využití informačních technologií při realizaci školního vzdělávacího programu na základních a středních školách Jihočeského kraje byl realizován kurz Zdravý životní styl adolescentů, jako součást oblasti environmentální výchovy. Kurz probíhal opakovaně v roce 2010 a 2011.

Cílovou skupinou byli učitelé základních a středních škol Jihočeského kraje.

Cílem kurzu bylo seznámit frekventanty se souvislostmi zdravého životního stylu dospívající mládeže, vést je k hlubšímu pochopení osobnosti dospívajícího žáka, na základě kterého mohou svou práci realizovat v hlubším souladu s potřebami a možnostmi žáka.

Z výše uvedených cílů vycházel obsah kurzu, koncipován do následujících témat: „Charakteristika pojmu životní styl ve vztahu k období adolescence“ – téma pojednávající o souvislostech pojmu životní styl, „Adolescence jako vývojová etapa v životě člověka v pedagogicko-psychologických souvislostech“ – téma připomíná psychologické souvislosti období adolescence, využitelné v pedagogické práci. „Adolescent ve skupině – role skupiny v životě dospívajícího jedince“ – je téma zaměřené na důležitou součást života dospívající mládeže, tj. úlohu skupiny v životě dospívajícího jedince. Součástí kurzu byla také témata o „Volném čase adolescentů“ (téma přibližuje společenské i individuální souvislosti problematiky volného času) a „Ri-

zиковém chování“ v období adolescence (přiblížení možných rizik v chování adolescentů).

„Možnosti podpory utváření zdravého životního stylu adolescentů“ bylo vyústěním témat předchozích v utváření modelů zdravého životního stylu v souvislosti s péčí o tělesné, psychické zdraví a sociální pohodu dospívajících. Interaktivní formou se učitelé ve spolupráci s lektorem snažili uchopit složitost tématu zdravého životního stylu adolescentů, aby jej posléze mohli uplatnit pro konkrétní podmínky vlastní výuky.

Toto pojetí vycházelo z předpokladu, že kurz poslouží pedagogům jako metodický materiál při výuce předmětu výchova ke zdraví, při prevenci sociálně nežádoucích jevů a rizikového chování, jako i v oblasti využití interaktivních forem a metod práce.

Kludia Pospíšilová

Vzdělávací kurzy v projektu

Název vzdělávacího kurzu	Vyučovací hodiny
Inovace využívání partnerských měst, obcí, škol Jč. kraje se zahraničím při výuce cizích jazyků	6 P
Motivace žáků a studentů při řešení slovních úloh z matematiky	13 P
Globální problémy ochrany životního prostředí	6 P
Využití e - learningu při distančním vzdělávání	13 P/D
Práce s médii při výuce (učebnice, digitální nosiče dat), aktivní přístup k odstraňování negativních vlivů.	13 P
Využití ICT při environmentální výchově	13 P
Bezpečnost práce na počítači a Internetu, správa dat na počítači, zálohování	6 P
Využití ICT při výuce ekonomických předmětů	13 P
On-line testování znalostí a schopností žáků	4 P
Rozšíření výuky matematiky pomocí výukových programů	13 P

Název vzdělávacího kurzu	Vyučovací hodiny
Zdravý životní styl adolescentů	6 P
Zpracování edukačních programů pomocí nových prezentačních technologií	13 /P
Regionální tematika v environmentální výchově	13 P
Seminář pro zvýšení konkurenceschopnosti učitelů na trhu práce v oblasti efektivní obsluhy PC	10 P + 30 D
Využití interaktivních metod při výuce cizích jazyků	13 P
Moderní metody ve výuce anglického jazyka	10 P
Využití ICT při výuce humanitních předmětů	13 P
Seminář pro práci se zrakově zdravotně postiženými	15 P
Moderní programování v objektově orientovaném programovacím jazyku Java	40 P
Celkový počet úspěšně proškolených posluchačů za období 03/2010 – 10/2011	1225

* P – prezenční výuka, D – distanční výuka